

Názov aktivity: **Ked' nás tlačí rómska problematika**

Typ aktivity: Intervenčná

Predmet: Multikultúrna výchova

Autorka: PhDr. Gabriela Citterbergová, PhD.

Kontakt: gabriela.citterbergova@umb.sk

Názov aktivity	<i>Ked' nás tlačí rómska problematika</i>
Téma aktivity	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotypy a predsudky • Fakty a mýty • Scitlivovanie voči menšinám, osobitne rómskej menšine
Anotácia aktivity	Podstatou aktivity je, aby si študenti a študentky uvedomili, s akými mýtmi, predsudkami a stereotypmi sa môžeme v súvislosti s Rómami, ich životom a kultúrou stretávať. Aktivita otvára možnosti vstúpiť do histórie a súčasného života Rómov na Slovensku s využitím dostupných relevantných zdrojov. Cieľom je scitlivovanie študentiek a študentov voči Rómom ako zraniteľnej a vylúčenej skupine.
Ciele aktivity	<ul style="list-style-type: none"> • ozrejmíť historický kontext a súčasné súvislosti rómskej problematiky; • uvedomiť si existenciu mýtov, predsudkov a stereotypov, ktoré sa v súvislosti s rómskou menšinou v spoločnosti šíria; • rozvíjať kritické myslenie vo vzťahu k Rómom; • diskutovať o existencii mýtov, stereotypov a predsudkov; • uvedomiť si a pomenovať vlastné predsudky a stereotypy, ktoré sa prejavujú v myslení, konaní i správaní voči tejto minorite; • pracovať s vlastnými predsudkami a stereotypmi voči Rómom; • scitlivovať študentky a študentov vo vzťahu k rómskej komunite.
Pomôcky	<ul style="list-style-type: none"> • prezentácia študentov/študentiek; • príručka <i>Rómovia: mýty a fakty</i> (pozri zoznam použitej literatúry k tejto aktivite); • prístup na internet; • portál https://www.onlinezivakniznica.sk/ (možnosť vyskúšania zadarmo na jeden mesiac pre jednu osobu); • <i>storytellingové</i> karty.
Čas	60 – 90 minút

Postup

1. Usad'ite študentov a študentky do polkruhu na stoličky.
2. Vyzvite skupinku študentov a študentiek, aby odprezentovali svoje zistenia o rómskej menšine. Témou prezentácie má byť história rómskeho etnika, ich života, kultúry, tradícií, taktiež mýty a fakty, s ktorými sa najčastejšie stretávame v súvislosti s touto menšinou. Študenti a študentky by mali pri jej príprave využívať relevantné zdroje, ako napr. príručku *Rómovia – fakty a mýty*, či *Atlas rómskych komunít*.
3. Úlohou ostatných študentov a študentiek je značiť si počas prezentácie na farebné papieriky otázky, postrehy a prípadné nejasnosti.
4. Po skončení prezentácie vyzvite študentov a študentky, aby sa pýtali, diskutovali o vypočutej problematike s využitím papierikov, na ktoré si značili svoje postrehy a otázky.
5. Vyzvite študentov a študentky, aby sa opäť usadili do polkruhu.
6. Na zem rozložte *storytellingové* karty, zadajte študentom a študentkám inštrukciu, aby si vybrali jednu, prípadne dve karty, ktoré im asociojú Róma. Požiadajte ich o zdôvodnenie ich výberu.
7. Po zdôvodnení sa ich spýtajte, či radi/rady čítajú knihy, ak áno, aké. Oboznámte ich s tým, že aj teraz si prečítame jednu knihu, nepôjde však o klasickú knihu, ale o Živú knihu. Spýtajte sa ich, či už takúto knihu čítali. Oboznámte ich s tým, že pôjde o reálnu osobu, o reálneho človeka – muža menom Igor. Zdôraznite, že Živá kniha, ktorú budú čítať, je ako my, ako každý/á z nás.
8. Dajte študentom/študentkám inštrukciu, aby počas videa, ak ich niečo zaujme, odznie niečo s čím súhlasia, alebo ich to prinútilo premýšľať, zalúskali prstami.
9. Pustite video o Igorovi – rómskom tanečníkovi a hercovi. Video nájdete v Online živej knižnici, v časti: Ľudia a národnosti, chudoba.
10. Po vzhliadnutí videa vyzvite študentov a študentky na reflexiu videa, zdôvodnenie prípadného lúskania prstami. Diskutujte so študentmi a študentkami:
  - ❖ *Ako sa žije Rómovi v rómskom i nerómskom svete?*
  - ❖ *Akým predsudkom a odcudzovaniu čelí v oboch svetoch?*
  - ❖ *Aké je to čeliť etnickým predsudkom?*
  - ❖ *Aké sú názory Slovákov na Rómov?*
  - ❖ *S akými prekážkami sa stretávajú Rómovia v každodennom živote?*
  - ❖ *S akými predsudkami sa asi stretávajú zo strany majoritnej spoločnosti/zo strany rómskej komunity?*
  - ❖ *Aké predsudky majú Rómovia voči „gadžom“?*

	<p>11. V závere opäť požiadajte študentov a študentky, aby si vybrali jednu, prípadne dve karty (môžu si ponechať aj tie pôvodné), ktoré im asociujú Róma. Požiadajte ich o zdôvodnenie výberu karty. Porovnajte ich výbery, diskutujte o dôvodoch zmeny či ponechania si pôvodnej karty.</p>
<p>Reflexia</p>	<p>Diskutujte so študentami o nasledovných otázkach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ <i>Ako ste sa cítili počas aktivity?</i> ❖ <i>Ako sa vám aktivita páčila?</i> ❖ <i>Čo vám zostalo v pamäti?</i> ❖ <i>Čo vás najviac prekvapilo?</i> ❖ <i>Čo vás najviac zaujalo?</i> ❖ <i>Aký význam mali aktivity?</i> ❖ <i>Čo pre vás aktivity znamenali?</i> ❖ <i>Stretli ste sa s predsudkami a stereotypmi voči Rómom? Stretli ste sa s predsudkami a stereotypmi voči vlastnej osobe alebo blízkej osobe? Ako ste sa v takej situácii cítili?</i> ❖ <i>Čo spôsobuje naše predsudky voči Rómom?</i> ❖ <i>Zmenil sa pod vplyvom tejto aktivity nejakým spôsobom váš názor, postoj k rómskej menšine?</i>
<p>Zoznam použitej literatúry</p>	<p><i>Multi-kulti na školách: Metodická príručka pre multikultúrnu výchovu.</i> Dostupné na: http://www.globalnevdzdelavanie.sk/sites/default/files/multi-kulti_pre_skoly.pdf</p> <p><i>Atlas Rómskych komunít.</i> Dostupné na: https://www.minv.sk/?atlas_2013</p> <p><i>Rómovia: mýty a fakty.</i> Dostupné na: http://www.globalnevdzdelavanie.sk/sites/default/files/pdfs/romovia_myty_fakty_web.pdf</p> <p><i>Online živá knižnica.</i> Dostupné na: https://www.onlinezivakniznica.sk/</p> <p>Ebooky. Dostupné na: http://eduma.sk/ebooky/</p> <p><i>Doll test – The effects of racism on children.</i> Dostupné na: https://www.youtube.com/watch?v=QRZPw-9sJtQ</p>
<p>Tip pre pedagógov</p>	<p>Online živá kniha je vzdelávací nástroj, ktorý nielen vzdeláva, ale aj vychováva. Vedie k vnímavosti svojho okolia, pracuje s hodnotami. Ide o učenie sa cez príbehy – <i>storytelling</i>. Formuje postoje, rozvíja kritické myslenie, scitlivuje voči zraniteľným skupinám, podporuje inkluzívne prístupy. Takto nastavený koncept je možné obdobne využiť aj pri ďalších zraniteľných skupinách (utečenci, inak sexuálne orientovaní, zdravotne ťažko postihnutí, vylúčení, chudobní a pod.), my sme s ním ďalej pracovali aj v súvislosti s témou migrácie, migrantov, utečencov a Židov. V súvislosti</p>

s témou rasizmu a diskriminácie je možné využiť aj video, ktoré je výsledkom experimentu na deťoch, tzv. *Doll test* (test bábik).